

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

fahs

Medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund

NUMMER 3 AUGUST 2013 27. ÅRGANG

Nyt fra bestyrelsen

fahs

Nyt fra bestyrelsen:

Lad os starte med de triste nyheder.

Vores formand, Eva Stennicke er desværre syg for tiden. Vi håber hun snart vender tilbage. Indtil da har vi fordelt opgaverne således: Næstformand Niels Nielsen midlertidig formand, Torben Bill-Jessen ansvarlig for bladet.

På grund af forsinkelse med årbogen for 2012, kommer augustbladet og årbogen samtidig.

Det ser ud til at lidt flere medlemmer end sædvanligt er bagud med kontingentindbetalingen for 2013. Det kan måske skyldes, at vi er gået bort fra udsendelse af girokort.

HUSK: 200 kr. for private husstande, 250 kr. for institutioner/firmaer.

Det er vigtigt, hvis du vil være sikker på at modtage 2-bindsværket om Tisvilde hegn, som er årbog for 2013 og 2014. Den forventes at komme i foråret 2014.

På bestyrelsens vegne
Niels Nielsen

Forside billede: Helsingør mangler ikke værtshuse, og manglede det heller ikke i ældre tid. Her ses værtshuset "Pumpen" i Strandgade hvor glædespiger sørger for gæsternes velbefindende. Ved siden af manden til venstre ligger øltræet.

FAHS

Medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund

Tryk: Nofoprint

Tilrettelæggelse og layout (ansvh.):

Torben Bill-Jessen

FAHS udkommer 4 gange årligt, februar, april, august, november.

Artikler sendes til redaktøren.

Bestyrelsen:

Eva Stennicke (formand)

Niels Nielsen (næstformand)

Anders Alsløv (kasserer)

Torben Bill-Jessen (ture og foredrag)

Margrethe Krogh Sørensen (sekretær)

Rolf Kjær Hansen

Kirsten Baunegaard

Verner Bylov Larsen

Kontakt til foreningen:

Niels Nielsen

Lærkevej 6, 4050 Skibby

E-mail: niels.nielsen@e-posthus.dk

Tlf.: 47 52 84 08

På www.fahs.dk finder man bl.a. opdaterede oplysninger om udflugter og foredrag. Desuden registeret til foreningens årbøger 1906-2000 samt en oversigt til disse ældre årbøger, som foreningen stadig har til salg ved henvendelse til Niels Nielsen.

Kontingent indbetaling: Nordea,

Registreringsnummer: 2670

Kontonummer: 4374709599

Om byfogedens endeligt i Helsingørs Sophie Brahesgade

Af Torben Bill-Jessen

Tirsdag den 5. oktober i året 1773 steg en mand i land fra en båd i Helsingør Havn. Han havde været på farten i mange uger. Skibet, han kom med, blev ført af kaptajn Edlufsen og kom fra Amsterdam. Det var på vej til København med varer, men på grund af den danske Øresundstold, var skibet tvungent til at lægge til i sundtoldbyen. Den fremmede mand havde som sagt været på rejse længe. For flere uger siden var han sammen med sin ældste søn Simon Peter gået ombord i skipper Johan Dykoffs gode sejlskib helt ovre på den anden side af vor klode. Efter faderens landgang i Helsingør, sejlede skibet videre dagen efter med sønnen Simon Peter til København, hvor den velærværdige Rosenstand for 218 gode hollandske dukater ville være så god, at tage sønnen i huset for der, at give ham den rette opdragelse i kongens København.

Den fremmede var ved landgangen klædt i en brun frakke med svære guld knapper som blev holdt sammen af et par guldsnorer. Under frakken havde han en silkejakke der foruden en sort atlaskes vest, og i lommen lå et fint guldur. Han havde også et par gamle knæbukser på med knæspænder af guld, der havde hjerter og tårne som motiv. Inde under knæbukserne gemte han et par blå og hvidstribede under-

bukser. På fødderne havde han bomuldsstrømper og et par gamle læder støvler. Som hovedbeklædning bar han en kasket, og som de fleste borgere af stand, havde han tillige en såkaldt pungparyk. Til at fuldende indtrykket af at personen var "af rangen", havde han i hånden en spadserestok med guldknap.

Den omtalte person var ingen ringere end den kongelige byfoged og auditor på de to dansk vestindiske øer Sct. Thomas og Sct. Jan, nemlig den kongelig udnævnte Wilhelm Christian Hoff. Hjemme på Sct. Thomas havde han efterladt sin kone og de andre fire børn, som familien bestod af. Under den lange rejse mod København var han blevet syg, hvorfor han blev sat i land på Helsingørs skibsbro og kom svag og afkræftet den omtalte tirsdag op gennem Sophie Brahesgade hvor Sct. Olai kirkes klokkerbolig lå i nr. 11. Klokkeren i de år hed Niels Larsen Rønning, og han tog imod den fremmede og indlogerede ham i de lave stuer i sit hjem. Her fik han den pleje som en syg rejsende kunne forvente at få. Men lige lidt hjalp det, allerede fredag formiddag kl. 10 måtte klokkeren vandre op på rådhuset og meddele magistraten, at Wilhelm Christian Hoff var afgået ved døden.

Skifteforvalterne begav sig straks til

Sophie Brahesgade 11

Rønnings hus "for at forfatte i pennen" hvad den afdøde havde efterladt sig. Nogle af hans ejendele som var kommet i land fra skibet og var i Rønnings varetægt blev vurderet til lidt over 130 rigsdaler. Der udover var allerede nået at blive indleveret til reparation hos skrædder Ole Madsen henne i Sct. Olai-gade nr. 10, en silkeslåbrok, der blev vurderet til 6 rigsdaler. De øvrige ejendele som bestod af 2 kasser og 1 kuffert var allerede nået til byfogdens bror Laurentius i København, hvor ejendele blev forseglet.

Begravelsen fandt sted i Sct. Olai Kirkes kor, og stedet er velkendt i dag. Når vi i dag står på dørtrinnet i den store koråbning og træder et skridt

frem mod alteret, står man oven over Hoffs begravelse. Dette gravsted som tilhørte en af kirkens gamle sognepræster ved navn Wøldike var ubenyttet og ikke blevet brugt. På stenen, der lå over graven, står på latin omtrent således: "Herunder hviler Andreas Wøldike... hvis ikke han var blevet forhindret". Denne forhindring bestod i, at Wøldike var blevet udnævnt til biskop i Viborg og følgelig ligger begravet i Viborg. Stenen er i dag taget op og ligger som gulvflise i lokalet med opgang til orglet i kirkens vestende, men lå tidligere over gravstedet.

Her i denne begravelse blev Wilhelm Christian Hoff lagt ned iført paryk og bomuldsstrømper. Og det er ganske

vist, for jeg har selv set ham. En ting som jeg ikke har fortalt er, at iblandt hans registrerede ejendele var en "Morian" eller sagt med andre ord en sort slave. Efter at klokkeren havde fået betalt sine udgifter i forbindelse med byfogdens sygdom og underholdning samt underholdning til slaven, var det meningen ifølge et brev Hoff havde nået at skrive, at denne morian ved navn Carolus skulle sendes tilbage til hans enke på Sct. Thomas. Indtil videre besluttedes det, at klokker Rønning skulle beholde den anførte slave Carolus i sit hus, og "forsyne ham med fornøden ting, imod at han nød erstatning for de bekostninger og den ulejlighed, som han haver haft såvel med den afdøde, som og hvad der kan medgå til slavens underholdning samt ligets fornøden begravelse".

Den 14. oktober 1773 findes en skrivelse underskrevet af Helsingørs borgmester Tevis Wilde, rådmand G. J. Deurs og byfogdens ældste broder Peter Lohman Hoff, der var vinhandler i Vordingborg, hvor der gøres opmærksom på at der på skibet fandtes et oksehoved rom (et oksehoved indeholder 231,84 liter) som ikke tilhørte afdøde men hans brødre, hvorfor det blev dem udleveret.

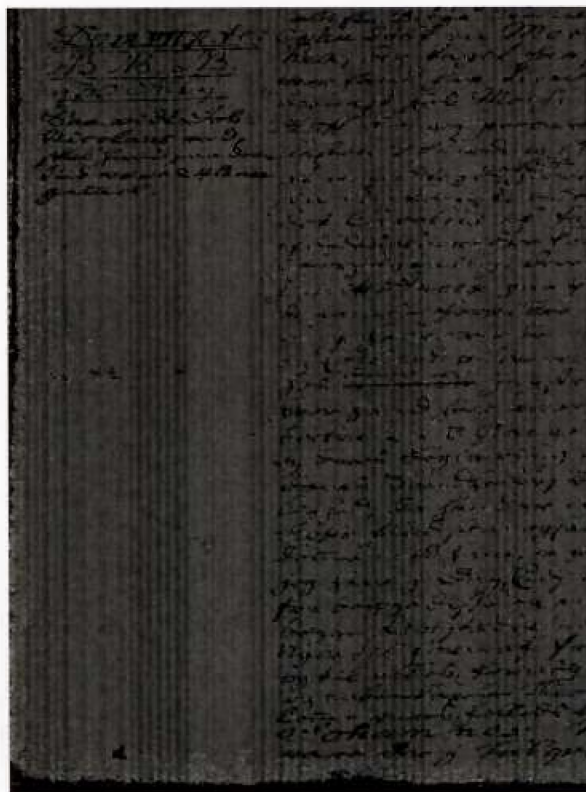
11. november 1773 blev igen holdt session i Helsingør hvor Peter Lohman Hoff ligeledes var til stede for, at varetage sine interesser. Klokker Rønning får sin betaling og ejendelene udleveres til Peter Hoff. Dermed kommer Carolus til Vordingborg.

Nu lidt om familien Hoff, den ældste søn var Peder Lohman Hoff (født

1728) ernærede sig som vintapper i Algade nr. 57, Vordingborg og var ældste søn i familien. Ud over Wilhelm Christian Hoff (1729-1773) der var byfoged på Sct. Thomas var der en bror Laurentius, teolog i Kippinge og København, samt den yngste søn Niels Johan Hoff (død 1810). Faderen til disse børn var Simon Petrus Hoff (1684-1779) som var forpagter på Anneksgården i Falkerslev sogn på Falster og moderen Anna Benedicta Prom (1701-1783).

Ifølge kirkebogen for Falkerslev har byfogdens forældre foranlediget at Carolus kom i huset hos den yngste bror Johan der på den tid boede i Anneksgården i Falkerslev der tilhørte sognepræsten der. Der er næsten 2 fulde sider i kirkebogen hvor præsten

videre beretter om Carolus:

Kirkebogen for døbte i Horbelev - Tingsted - Falkerslev sogne 1749-1843 side 90, den 30. juli 1775. (Kopi af kirkebogsiden ses til venstre.)

”Så vidt Johannes Nicolaus ved, skal han på denne tid være 24 år gammel.

Også døbt en Morian, som var født på kysten Guinea, der taget fra sin moder, solgt og ført til Vestindien, hvor han har tjente først hos hr. doktor Hallein, dernæst hos monsieur Stærgraf, og til sidst hos hr. Wilhelm Hoff, kongelig procureur og byfoged i Sct. Thomas, som for næsten 7 fjerding år siden bragte ham til Danmark, og efter at ermeldte hans sidste herre var død i Helsingør få dage efter sin ankomst, blev denne hedning, der tilforn var kaldet Carolus, af familien ført til Falster, og da den afdødes forældre kort tilforn havde haft Skørringegård i forpagtning, deres yngste søn derimod endnu boede i mit anneks på præstegården i Falkerslev, så havde de gamle forældre fattet kærlighed og fortrolighed til mig, hvorover de med øvrige sønner i Sjælland, Falster og Lolland blev enige at sætte ermeldte Morian i kost hos denne yngste søn og broder Niels Johan Hoff, hvor han har været siden først i Fasten 1774. Er gået derfra 2 a 3 gange om ugen til mig for efter hans egen og deres begæring at vorde undervist i de kristelige lærdoms sandheder; Ved Guds bistand, hans egen vindskibelighed, da han er et meget godt menneske, og madame

Hoffs flid som også hjemme igen tog de foreskrevne lærdomme med ham, er han lovet være Gud kommet så vidt, at jeg ham i dag, (udi en meget talrig forsamling, ej alene fra begge disse og omkring liggende sogne, men og fra begge købstæder uden indbydelse, efter at han nogle uger tilforn af provsten, og i dag af mig med stor glæde og til alles fornøjelse var bleven eksamineret af den naturlige og åbenbarede teologi) for at kunde ved dåben indlemmes vores fælles forløser, han fik da det navn Johannes Nicolaus, som indbudt faddere var der i Falkers-

lev kirke, hvor forretningen skete tilstede”:

Den næste side i kirkebogen beskriver det usædvanlige store antal faddere der var indbudt. Det har været en begivenhed der har været helt oppe blandt de allerstørste i det lille lokalsamfund, da denne sorte hedning blev omvendt og døbt i den lille kirke. Alle honoratiories fra nær og fjern på Falster har været til stede, selveste amtmanden, provsten og flere præster var hans faddere som den følgende tekst fra kirkebogens næste side viser:

Hr. kammerherre og amtmand Christopher von Wallmoden (død 1793), ejer af Fuglsang Hovedgård i Toreby

Fru kammerherreinde Cathrine Margrethe von Wallmoden (død 1788)

Hr. justitsråd Ole Stampe, herre til Skørringegård

Fru justitsrådene Stampe

Hr. provst Henrik Jørgensen Wederkinch, provst i Sønder Herred og ansat som sognepræst 1751 i Nykøbing-Sytofte sogne

Provstinde Maria Cathrine Annaniasdatter Leermann, gift Wederkinch

Hr. Jacob Borch (1722-1801), ansat som sognepræst til Karleby 1764

Madame Christiane Sophie Jensdatter Gymoes, gift Borch

Hr. magister Christian Henrik Biering, ansat som sognepræst til Åstrup 1760

Madame Elisabeth Jæger, gift Biering (1746-1809)

Monsieur Peder Lomand Hoff, vintapper i Vordingborg, afdødes bror

Monsieur Laurentius Hoff, kandidat teolog fra Kippinge

Jomfru Anna Benedicta Lykke fra Kippinge en søsterdatter af ermeldte salige Wilhelm Hoff.

Hvad der siden skete med Carolus/Johannes Nicolaus er det aldrig lykkedes mig at finde ud af, men mon ikke han kom tilbage til Sct. Thomas igen og har endt sine dage som tjenestegørende morian hos den hvide overklasse.

Det er ikke let at omgås

Aqua vitae/livets vand – og var ej heller

Af Niels Nielsen

Når man giver efter for sin nysgerrighed og snuser rundt i fortidens lokalhistorie, kan man støde på mange tankevækkende vidnesbyrd om den menneskelige naturs tilsyneladende uforanderlighed.

Tag nu f.eks. forholdet til alkohol, efterlevelse af samfundets love og regler, anonyme tip til myndigheder og misundelse(?) Emner, der er højaktuelle i dagens Danmark, og som også var det i 1818.

I et forsøg på at afdække noget lokalhistorie vedrørende landsbyen Venslev i Horns Herred bladede jeg i justitsprotokol for Svanholm Birk for årene 1790 til 1832. Der finder man en del anmeldelser om ulovligt krohold. En af dem var lidt ud over det sædvanlige. Den var for det første anonym og indeholdt desuden dommen.

Aktstykkerne er transskriberet og lettere tilpasset moderne skrift, idet enkelte ord i den gotiske håndskrift dog har voldt kvaler, uden at det påvirker forståelsen af dokumentets helhed.

Men først kort om brændevinens historie:

I 1200-tallet blev den promillerige drik introduceret som lægemiddel i Europa efter en fortid i Mellemøsten.

Den italienske læge Tadeus Florentinus betegner den som "alle lægemidlers moder og dronning". Den blev bl.a. ordineret som medicin mod pesten.

I Danmark blev den nok først kendt i 1500-årene. Det var apotekerne, som fremstillede og solgte den. Den blev hurtigt meget populær og også indtaget som forebyggende middel mod alskens sygdomme.

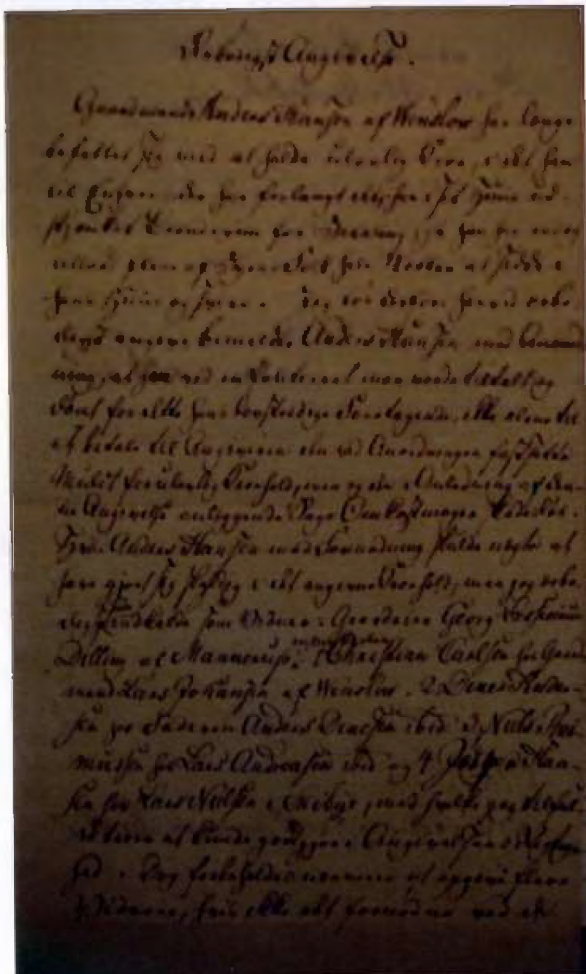
Ved destillationen kunne man ikke fjerne fuselen, dvs. en del æteriske planteolier, der gav en grim smag. For at bøde på dette tilsatte man ekstrakt fra forskellige planter samt mange mystiske ingredienser. Især Frederik II's søster Anna excellerede i dette og havde i alt 181 hemmelige opskrifter på blandinger.

Danskernes normale store forbrug af øl blev nu i en sådan grad suppleret med brændevin, at man kunne regne med, at de senest ved middagstid var så berusede, at fornuften var gået fløjten. Kongen bestemte af den årsag, at landsting skulle afholdes allerede kl. 7!

I Sydeuropa blev brændevin lavet af vin og frugt, mens man i Danmark brugte korn, dog senere erstattet af kartofler. Så omfattende var produkti-

onen, at man i år med misvækst måtte begrænse brændevinsbrændingen. Indtil 1689 var det tilladt alle at lave drikken, men derefter måtte det kun finde sted i købstæderne. Overtrædelse medførte en bøde på 20 rigsdaler. Fra 1773 blev det forbeholdt apotekere, købmænd og privilegerede kromænd. Omkring år 1800 var der ca. 2500 registrerede brænderier, som dog reduceredes kraftigt i løbet af århundredet. I starten af 1900-tallet var der kun 5-6 brænderier.

Allerede i 1621 så kongen en indtægtsmulighed ved at lægge skat på brændevinen. Taksten blev stadig

skruet op, men helt vildt blev det i 1917, hvor prisen for en liter brændevin steg fra 50 øre til 10 kr., en 20-dobling! Det fik endelig forbruget til at styrtdykke.

Restriktionernes indførelse førte til et ganske omfattende smugbrænderi og opblomstring af smugkroer og mange konfrontationer med myndighederne, der havde svært ved at kontrollere regleres overholdelse. Især var der mange problemer i Jylland, men på øerne kunne man sandelig også godt være med i ulovlighederne, hvilket det anførte eksempel viser.

Men nu til selve sagen. Brevet er som altid i datiden foldet og uden konvolut. På ydersiden af det foldede brev er modtageren påskrevet:

Velbyrdige Hr. Byfoged og Birke-dommer v. Hadeln.

Ærbødigst Angivelse.

Gaardmand Anders Hansen af Venslev har længe befattet sig med at holde ulovlig Kroe, idet han til Enhver, der har forlangt det, har i sit Huus udskjenket Brændeviin for Betaling; ja han har endog tilladt flere af byens Folk hele Nætter at sidde i hans Huus og svire. Jeg tør derfor herved ærbødigst angive bemeldte Anders Hansen med Anmodning, at han ved en Politiret vorde tiltalt og dømt for dette hans lovstridige Foretagende, ikke alene til at betale til Angiveren den ved Anordningen fastsatte Mulct for ulovlig Kroehold, men og de i Anledning af

denne Angivelse anlæggende Sags Omkostninger skadesløs. Hvis Anders Hansen mod Formodning skulde nægte at have gjort sig skyldig i det angivne Kroehold, maa jeg ærbødigst lade indkalde som Vidner: Gaardeier Georg Læssinius Dilling af Manderup xxxxxxxx 1. Christian Carlsen hos Gaardmand Lars Johansen af Venslev. 2. Dines Andersen hos Faderen Anders Dinesen ibidem. 3. Jesper Hansen hos Lars Nielsen i Skibby, med hvilke jeg til fulde troer at kunde godt gjøre Angivelsens Rigtighed. Dog forbeholdes nærmere at opgive flere Vidner, hvis ikke det fornødne ved de her nævnte skulde vorde oplyst. Den 24de Marts 1818.

(Underskrift) Anonym.

Påskrift på brevet: Fremlagt inden Svanholm Birks Politiret d. 10 de April 1818. Hadelen.

Herefter myndighedernes svar på den anonyme anmeldelse

Resolution.

Under et af Byfoged og Birkedommer v. Hadeln hertil indsendt ved Svanholm Birk og Politiret optaget Forhør, har Gaardmand Anders Hansen af Venslev tilstaaet at have befattet sig med ulovligt Kroehold.

Da han i overensstemmelse med Placaten af 29 de Marts 1813, har underkastet sig Amtets Kjendelse, saa vil han, der ikke er overbevist i øvrigt om tilforn at have begaaet en lignende For-

seelse, i Overensstemmelse med Forordningen 30 de April 1734 § 1 blive at avsee med en Mulct af 20 rigsbankdaler til Angiveren eller om denne frafalder samme, da til det Sogns Fattigkasse, hvorunder han boer.

Thi resolveres [dømmes]:

Gaardmand Anders Hansen af Venslev bør bøde 20 rigsbankdaler til Angiveren eller Sognets Fattigkasse hvorunder han er boende. At efterkommes inden 3 de Solemærker efter denne Resolutions Forkyndelse under Lovens tvang.

Dette til Bekræftelse under min Haand og Amtets Segl. Frederiksborg Amtscantor d 11 de April 1818. Arc-tander.

Historien melder ikke noget om de 20 rigsdaler kom til sognets fattigkasse eller den anonyme anmelder har nydt dusøren.

Kilder:

Troels Lund: Dagligt liv i Norden i sekstende århundrede

Globs brændevinsbog

De danske Spritfabrikkers snapseseleksikon

Frederik VII på Jægerspris

Hentet fra Frederikssund Historiske Forenings medlemsblad

Vi skriver 1848, Christian VIII var død og Frederik VII var tiltrådt som konge. Det var urolige tider, slesvig/holstenerne gjorde oprør, og tyskerne truede med krig. Samtidig havde man store forventninger til den nye konge, ville vi endelig få en fri forfatning i Danmark? Christian VIII

havde, trods pres fra alle sider i landet, hidtil nægtet at give afkald på Enevælden. Det havde man ellers håbet på i hele hans regeringstid, for han gjorde dog så meget godt for landet i sin tid som kronprins, samtidig med, at han var konge i Norge, og her havde man fået en fri forfatning. Nu satte man sin lid til Frederik VII, han var en helt anden person som konge, meget mere jævn og ligetil, så nu måtte der da komme politiske og sociale reformer. Sådan var det også i Jægerspris, her håbede man også på reformer. Endelig skete der noget; der kom bud fra regeringen, at man "på prøve" ville tilbyde fem husmænd i Jægerspris-området arvefæste for en købesum af ca. 200 rdl. Begyndelsen var gjort, 27. maj 1848 kom den kgl. forordning om afskaffelsen af husmændenes ugentlige

pligtarbejde på godset. Det blev også forbudt ved udlejning af huse at betinge sig pligtarbejde. Bønderne var utålmodige, de syntes reformerne var længe undervejs, og det hjalp ikke på sagsbehandlingen, at nogle husmænd stillede urimelige krav i forbindelse med overgangen til arvefæste, det trak blot tiden ud. Men omsider den 14. juli 1849 fik godsinspektør Lowsow ordre på at indkalde alle husmænd under Jægerspris gods og give dem et tilbud. De skulle i arve fæsteafgift for et almindeligt hus på 3 - 4 tdl. betale 6 - 8 rdl. og 2-3 tdr. korn. Købesummen afhang af husets virkelige værdi og fæsterens alder eller fæstemålets varighed. 25 husmænd meldte sig straks som købere.

18. september 1849 lavede Lowsow en fortegnelse over 46 gårde, som

kunne overgå til arvefæste. Afgiften blev sat til 5½ 6, 8 eller 10 tdr. af de tre kornsorter, og købesummen blev sat til 1.500, 1.800 eller 2.000 Rbd., alt efter gårdens beskaffenhed. Ved den lej-lighed fik kun 11 ejendomme arve-fæste.

Den 27. januar 1852 kom endelig den særlige lov, som gjaldt for de gårde, som lå på selve godsets jorder. Samtidig arbejdede man på den helt store reform, nemlig godset Jægerspris' overgang til selveje. Finansbestyrelsen havde nemlig besluttet, at Jægerspris skulle sælges, En rig privatmand ville købe både gods og de to gårde, hovedgården og Christiansminde, samt et stort stykke skov for 250.000 rdl. men køberen trak sig inden handelen var kommet helt i orden.

Ministeriet arbejdede videre på at afhænde godset. Men så meldte Frederik VII sig som køber, han havde i sin kronprinsetid ofte været på Jægerspris, hvor hans forældre og bedsteforældre havde haft lykkelige stunder. Mindestenene i Slotshegnet var opstillet i bedsteforældrenes tid, og - ikke mindst - den arkæologisk interesserede konge kendte og elskede egnen med dens mange oldtidsminder.

Frederik VII havde i sin tid som kronprins i 1834 boet på slottet, her havde han interesseret sig meget for Julianehøj, som hans bedstefader, kronprins Frederik (V) i 1744 havde

udgravet sammen med Ove Høeg Guldberg. Frederik VII mente ikke de to havde fundet alt, hvad højen gemte. Og nu var der draget en grænse mellem statens og kongens formuer, så med ét var det blevet muligt for kongen helt privat at købe og eje jord og ejendom i Danmark.

1. maj 1854 var Frederik VII så ejer af Jægerspris Slot og Gods, og alle gårde i distriktet var i mellemtiden blevet selvejere.

Hvad indbefattede så ejerskabet af Jægerspris? Først var der hovedgården og Christiansminde, Teglværket og 10 huse med jordlodder, (de var bortfæstede på opsigelse), der var Færgegården (med privilegium til gæstgiveri), der var Møllen og alle skovene: Færgelunden, Slotshegnet, Kohaven, Langevadsplantagen og Nordskoven; der var 3 skovfogedhuse, 6 skovløberhuse + 2 andre småhuse samt Skovridergården, Schweitzerhuset, Fasangården og Øksneholm plus 4 bundgarnssteder i Roskilde- og Isefjorden.

1856 købte kongen også Stærgården inklusive alle engene og herfra af byggedes Louiseholm, der opførtes en anseelig hovedbygning, og senere købte Frederik VII også Egelundsgården.

Det var med stor spænding man på godset så frem til, at den høje familie skulle tage bolig på Slottet, det måtte da give bedre forhold til hele egnen.

Han satte gang i byggerier og forbed-

ringer på Slottet, og den gule farve på bygningerne blev afløst af den nuværende dybrøde farve. De skrå gavle blev rettet op i lodret, og Chr. IV's navneplade blev genopsat over hovedindgangen.

Der var travlhed på Slottet, dagen nærmede sig, hvor man kunne vente det høje selskab. Hvordan mon det ville gå? Hvordan var grevinden? Hun blev jo ikke behandlet særlig pænt inde i København, så mon hun var hoven og måske striks?

Dagen oprandt med velkomsthilsener i tale og sang. Alt gik som det skulle. Kongen var vennsæl og fornøjet over at kunne vise sin gemalinde, grevinde Danner, sit slot.

Men grevinden var venlig, rar og ligetil og vandt manges hjerter her på egnen.

Én lille skuffelse måtte Frederik VII dog indkassere: Godsinspektør Low-sow var ikke mødt frem, han ville ikke være tvungen til at hilse på - og bukke for - grevinden, som han foragtede. Han blev væk!

Følgen af denne fornærmelse mod kongen og grevinden måtte han straks modtage: fying på stedet! Bortvisning! I stedet blev inspektør Schmidt ud-nævnt til godsinspektør.

Fra nu af så man kongen dagligt færdes omkring på godset og på egnen og på sin venlige måde tale med enhver, han mødte på sin vej.

Der går mange historier om Frederik

VII's og grevindens første tid på Jægerspris, vi skal måske lige fortælle et par af dem her:

En dag var Frederik VII taget til Frederiksborg Slot og ingen vidste, hvornår han kom tilbage, men pludselig kom kongens løber farende ind på slotspladsen råbende: "Hans majestæt kongen kommer". En soldat der netop befandt sig lige ved porten, da kongens vogn svinger ind, gør stram honnør. Kongen hilser muntert, og soldaten fortæller på kongens forespørgsel, at han havde meldt sig frivilligt til krigen i "48" og nu aftjente sin værnepligt, samt at han netop besøgte en bekendt på gården, kongen siger: "Godt, min søn, Vi taler siden mere med dig". Senere kom en tjener ud for at hente soldaten op til Slotsparken, hvor kongen netop er ved at spise frokost i sit telt. Soldaten får et bord stillet frem og får en frokost serveret. Han var vel lidt forknytt ved situationen, men efter adskillige af kongens muntre tilråb: "Skål, soldat!" tøede han op og svarede - "Tak i lige måde, Deres Majestæt!" Og snart gik snakken om krigen i "48". Tjeneren var nok lidt vel hurtig til at fylde glasset op, for senere, når krigsveteranen fortalte om dagen, så kunne han næsten få tårer i øjnene ved minderne. "Jo, det var ligegodt en frokost, den. - Og hvor er han dog en herlig mand, kong Frederik!".

Selvfølge var man på slottet spændte på, hvad det høje par ville ændre på, når de ofte boede på slottet, og man

måtte undres over alt det, grevinden fik lavet om på. "Hun vendte op og ned på alting", lød det, men de måtte indrømme, at snart havde hun fået lavet et rigtigt hyggeligt hjem for kongen ud af de kolde gemakker.

Også husholdningen blandede hun sig i, og det var lige ved at blive for meget for de ansatte, man mente det var alt for borgerligt og uforeneligt for en person med så høj en stilling at blande sig i så mange småting. Det fortæltes, at hun af og til satte kongen på smal-kost og passede på, at aftentoddyen ikke blev for stærk eller stor, af hensyn til hans helbred. For det tog han selv ikke hensyn til, han mente, han kunne tåle ligeså meget alkohol, som sit store forbillede Christian IV. Men af hensyn til kongens omgivelser og værdighed, holdt grevinden lidt igen med drinkenes kvalitet og kvantitet. Det kunne godt irritere kongen, som blev vred på sin "anmassende" hustru.

Endnu en lille historie fra Jægerspris; En dag var grevinde Danner kørt ud, hun ville til Frederiksborg, og kongen er alene hjemme. Han får lyst til at

holde et gilde og inviterer forpagter Popp på Christiansminde samt et par andre herrer, og snart sidder de i festligt lag i havesalen med fyldte glas. Men grevinden aner uråd og beder kusken vende om, hun ser for sig hvordan hendes kære Fritz, som hun kaldte ham, sidder med vennerne og de fyldte pokaler.

Da grevindens vogn kører ind over stenbroen i slotsgården farer kongen op af stolen: - "Så for Satan, der har vi min kone igen!".

De indbudte herrer forsvinder ud af havedøren, og da grevinden træder ind, ser hun kongen overrasket og forvirret med flere fyldte glas på bordet. Hun skælder ud og giver kongen et rap på kinden. Nu er det Frederik VII der bliver fornærmet: "Hvad for noget! Slår du din konge!" råber han og fortsætter: "March! - Afgang, du har stuearrest i 8 dage", men dagen efter savner han sin Louise. Dog, hendes dør forbliver aflåst, hun siger: Jeg forløb mig, jeg har stuearrest i 8 dage. Og sådan blev det, hun kom ikke ud, før ugen var omme. Ks.

Frederik VII og grevinde Danners smukke initialer i Jægerspris have

attester.

**Svage Mænd
kureres frit.**

Et simpelt Husmiddel, som altid
genopretter den ungdommelige Kraft
og Fyrighed.

Sendes frit til enhver.

Mandspersoner behøver ikke længere
at lide paa Grund af Tab af Livskraft,
Afløb i Søvn, Baricocele o. s. v., naar
disse Ulemper kan kureres som ved Tryl-
leri i ens eget hjem, og smaa, svage Or-
gane gengives fuldkommen ungdommelig
Styrke og Livskraft ved Hjælp af en ny
Opdagelse, der kan benyttes af enhver.
Send bare Navn og Adresse til Dr.
Knapp Medical Co. 39, Hull Bldg.,
Detroit, Mich., U. S. A., og de vil med
Fornøjelse sende Dem Doktors fuld-
stændige Recept tilligemed alt, hvad der
behøves til en hurtig og varig Kur.
Følgende Uddrag af Breve, som mod-
tages daglig, viser, hvad Folk mener, som
har benyttet sig af dette storartede fri
Tilbud.

Announcen afskåret på grund
af pladsmangel.

En times tid i selskab med en gammel avis på biblioteket kan, ud over en masse gamle nyheder og oplysninger om længst forsvundne begivenheder, være ret fornøjelig læsning. Helsingørs Avis er byens ældste, idet den allerede i 1799 udkom som "Helsingørs Kongelige alene privilegerede inden- og udenlandske Efterretninger". Et besværligt navn, der året efter forkortedes til "Helsingørs Avis". Ud over genkendelsens glæde ved begivenheder der pludselig bringes frem i erindringen, findes mange interessante annoncer som denne i Helsingørs Avis 31. oktober 1903. Afprøvning er på eget ansvar. T. B-J.

Svage Mænd kureres frit.

Et simpelt Husmiddel, som altid genopretter den ungdommelige Kraft og Fyrighed.

Sendes frit til enhver.

Mandspersoner behøver ikke længere at lide paa Grund af Tab af Livskraft, Afløb i Søvn, Baricocele o. s. v., naar disse Ulemper kan kureres som ved Trylleri i ens eget hjem, og smaa, svage Organer gengives fuldkommen ungdommelig Styrke og Livskraft ved Hjælp af en ny Opdagelse, der kan benyttes af enhver. Send bare Navn og adresse til Dr. Knapp Medical Co. 39. Hull Bldg., Detroit, Mich., U. S. A., og de vil med Fornøjelse sende Dem Doktors fuldstændige Recept tilligemed alt, hvad der behøves til en hurtig og varig Kur.

Følgende Uddrag af Breve, som modtages daglig, viser, hvad Folk mener, som har benyttet sig af dette storartede fri Tilbud.

"Mine Herrer! Behag at modtage min oprigtige Tak for Deres nylig modtagne Brev. Jeg har prøvet de foreskrevne Mediciner grundigt og haft usædvanlig Nytte deraf. De har fuldstændig genoprettet mine Kræfter. Jeg føler mig nu lige saa fyrig, som da jeg var ung, og De kan næppe begribe, hvor glad jeg er."

"Mine Herrer! Deres Behandlings maade virkede fortræffeligt. Følgerne var netop som jeg ønskede. Styrke og Fyrighed er fuldstændig vendt tilbage, og Udviklingen er fuldkommen tilfredsstillende."

"Mine Herrer! Deres Brev modtoges i sin Tid, og jeg havde ingen Ulejlighed med at anvende Recepten som anvist, og maa med Sandhed sige, at den er en Velsignelse for svage Mænd."

Sid nu bare ikke og gruble over, hvorledes De kan have Raad til at gøre alt dette, men skriv strax. Tilbudet er tilforladeligt, og Recepten sendes med omgaaende Post i Konvolut uden andet end Udskriften, frit som forklaret. Skriv strax, og du vil snart blive glad igen.

Husk paa at et Brev til Amerika maa forsynes med Frimærker for 20 Øre. Skriv Navn og fuldstændig Adresse meget tydeligt, saa at Brevet kan komme rigtigt frem.

Hillerød før slottet

Foredrag ved Stig Colbjørn Nielsen.

Foredraget finder sted i Kedelhuset, Christiansgade 5, Hillerød, bag Biblioteket **søndag den 13. oktober 2013 kl. 14.00.**

- Jamen det er da noget med slottet, ikk'? Måske; men Hillerød er så meget andet og mere end det. Hillerød er fx Danmarks eneste ægte og planlagte renæssanceby og den eneste by i hele Skandinavien, hvor både det strømmende vand og de spejlende blanke søflader har spillet en lige så afgørende vigtig rolle som kanalerne for Venedig. Spændende og hver for sig rigeligt til både foredrag og tankevækkende artikler i bøger og tidsskrifter.

Vi kommer naturligvis også til at strejfe disse emner i løbet af det foredrag, vi skal høre om Hillerøds oprindelse og tidlige historie. Vort fokus vil imidlertid være på at (gen)give Hillerød byen sine helt egne og meget interessante historiske rødder. Hillerød før slottet vil blive sat ind i en nordsjællandsk og måske Danmarkshistorisk sammenhæng, og udgangspunktet vil først og fremmest være nogle af de nyere og mere dynamiske forskningsopfattelser af vikingetiden. Der vil blive peget på nogle for de fleste sikkert særdeles overraskende sammenhænge *undervejs* i foredraget, og det er virkelig de lange linjer i historien, der bliver trukket frem. Foredraget vil være bygget op over et større Power-point show, tilhørerne kommer vidt omkring i tid og rum, og mange vil givetvis kunne føle historiens vingesus næste gang, de går gennem Hillerøds moderne gader!

Pris inkl. kaffe/te og kage 50 kr. Lokalet er i stueplan og handicapegnet.

Tilmelding til Niels L. Nielsen på niels.nielsen@e-posthus.dk eller tlf. 4752 8408 senest søndag den 6. oktober 2013.